

ПРЕТСЕДАТЕЛСКИ ИЗБОРИ 2019

КОЈ ВОДИ, А КОЈ ГИ СЛЕДИ ПРАВИЛАТА ВО ИГРАТА ЗА ТРОНОТ ?

автор: Мануела Демир Кариман, магистер по политички науки

Речиси цела држава нестрпливо го чекаше месец април. Политичарите и политичките партии како и одредени индивидуи се впуштија во трката наречена претседателски избори. Целта е едноставна: да се биде прв! За друг дел од популацијата (вклучувајќи ме и мене) месец април ја донесе последната-најочекувана сезона на ТВ серијата „Игра на Тронуви“. Поврзаноста помеѓу претседателските избори и ТВ серијата „Игра на Тронуви“ е солиден почеток за дискусија на тема: (посакуваните) позициите на ромската заедница во Република Северна Македонија.

За фановите на популарната ТВ серија, која преку фантазија ја прикажува борбата за политичка моќ, не е непозната реченицата Chaos is a ladder! (во превод хаосот е скалило). Токму така може да се опише политичката состојба во државата воглавно, а особено во период на избори. Првото прашање кое произлегува од дијагнозата е кој всушност го креира хаосот за подобро себепозиционирање?! Второто прашање, кое е и посуштинско за нас, како ромската заедница се позиционира во хаосот наметнат од меинстримот?

Според неколку теории на гласачко однесување (voting behavior) во политичката психологија како

наука, индивидуата ја калкулира добивката од својата одлука да гласа за одредена опција во дирекција на најголема можна добивка. Притоа, поимот добивка има различно значење за различни луѓе - од чувство на сатисфакција од исполнета граѓанска должност до конкретна материјална или друг тип на добивка. Но, исто така важен аспект во овие теории е и фактот дека индивидуата во калкулацијата ја вклучува и веројатноста за важноста на нејзиниот глас во победата. Во пракса, тоа би значело дека секој сака да гласа за победничкиот тим и секој сака да добие нешто од самиот процес на гласање.

Земајќи го во предвид актуелниот контекст во нашата држава дефиниран како “општ хаос” во кој секој сака да има некаква добивка од изборите како демократска пракса, не е зачудувачки да се констатира

дека ромската заедница не покажува знаци за искачување по скалилото.

Политичкото учество на Ромите во Република Северна Македонија е забележано уште од моментот на осамостојување на државата во 1991 година. Но, долгиот период од повеќе од дваесет и пет години политичка еманципација на Ромите се сведе на идентификување и дискутирање на интересите на ромската заедница било за локални, парламентарни или претседателски избори. Интересот од секогаш бил и ќе остане - подобар живот во секој аспект.

Време е за нов рецепт. Нов метод во политичкото делување на нашата заедница. Актуелните претседателски избори, преку првиот изборен круг, го покажаа потенцијалот на ромското гласачко тело. Во

контекст во кој двајцата моментални кандидати за претседател имаат разлика од 0.6 % и поделеност во однос на ставовите и позиционирање на албанскиот електорат, Ромите гласачи се клучните индивидуи кои можат да донесат победа за било кој од двата блока. Дополнително, поради опасноста од неисполнување на цензусот, ромскиот електорат во Република Северна Македонија има историска можност да покаже политичка дисциплина и зрелост. Скалилото е на наша страна.

Досега, гласовите на Ромите се сметале за важни само за изборни манипулации, а ромските интереси биле последни во агендите на најголемите играчи во политичката арена. Во такви

услови е отежнато позиционирањето на нашата заедница како клучен фактор во борбата за тронот. Сепак, во високо конкуритивна политичка игра помеѓу повеќе етнички блока, изборите се покажуваат како идеален моментум за добивање или губење на политичката сила. Позициите за време на избори ги диктираат бенефитите или последиците за секоја од заедниците во нашето општество.

Поради тоа, обединето ромско гласачко тело кое јасно ги артикулира своите барања пред кандидатите за претседател но и наградува или казнува на база на (не)исполнување на тие барања е повеќе од потребно. Политичка мудрост е вредноста која може да ја има секој Ром без разлика на тоа дали е симпатизер/член на

политичка партија или не. Со конкретни барања кои ја засегаат ромската заедница во склоп на ингеренциите на функцијата претседател на државата и позиционирање на ромското гласачко тело како клучна страна преку висок процент на излезност, Ромите можат да ја диктираат насоката на играта.

Месец мај најавува два спектакла – крајот на „Игра на Тронови“ и почеток на нова етапа во ромското политичко делување.

